

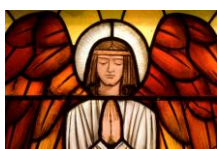

1. Het archief in elke klas en elke klas in het archief

VIAA LANCEERT HET ARCHIEF VOOR ONDERWIJS

Recent werd door het Vlaams Instituut voor Archivering (VIAA) het 'Archief voor Onderwijs' gelanceerd. Op dit educatief webplatform kunnen alle leerkrachten uit het leerplichtonderwijs terecht voor het gebruik van audiovisueel materiaal in de klas. Het 'Archief voor Onderwijs' maakt nu al de audiovisuele collecties van de VRT vrij toegankelijk, maar zal op termijn ook de items bevatten van cultuur- en erfgoedorganisaties. Het platform is toegankelijk voor elke leerkracht die in het bezit is van een geldige lerarenkaart. Aanmelden kan op de website www.onderwijs.hetarchief.be via een automatische, kosteloze aanmeldingsprocedure. Dit platform verhoogt ongetwijfeld de mogelijkheid om het archief in de klas te brengen. Heel mooi is dat. Evenveel valt er voor te zeggen om elke klas tot in het archief te brengen. Een archief bezoeken is iets heel anders dan een bibliotheek bijvoorbeeld. Hier staat niet het ontlenen van een boek of een andere informatiedrager centraal, maar het verrichten van een onderzoek aan de hand van unieke authentieke bronnen. Archiefonderzoek is een specifieke competentie

die in een context van levenslang en onderzoekend leren zeker aan belang wint. In hun Afstudeeronderzoek 'Ik geef het je op een briefje' stellen Silke Carmeliet, Laura Dubois en Arno Opdebeeck vast dat het werken in het archief met echt archiefmateriaal het leerproces van leerlingen bevordert. De studenten deden observaties in het Stadsarchief van Malmö in Zweden en maakten er kennis met de 'archiefpedagoog' die dagelijks klassen over de vloer krijgt. Het praktijkonderzoek schuift dit buitenlandse voorbeeld als good practice naar voor voor Vlaanderen¹.

2. Vlaamse Art Deco in Congo/Lubumbashi:

OP ONTDEKKINGSREIS MET GOOGLE EARTH

De glasramen van Eugene Yoors in Lubumbashi: Google Earth als teletijdmachine.

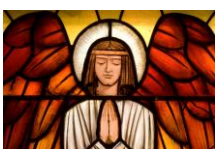
"Tijdens een diner in november 2015 in het gezelschap van Kore Yoors, zoon van de beroemde wandtapijntontwerper Jan Yoors en kleinzoon van glazenier Eugene Yoors, viel de vraag of de glasramen van de kapel in Lubumbashi (D.R. Congo) nog intact zouden zijn. Een moeilijke opgave, omdat nergens op het internet of in recente publicaties ook maar een spoor terug te vinden is van de kapel.

Toevallig was op dat ogenblik beroepsfotografe Brigitte Meuwissen op reis in Lubumbashi. Ik mailde haar begin december volgend bericht met meer concrete aanduidingen, omdat het internet ter plaatse erg zwak is: "Beste Brigitte, Ik heb de kapel eindelijk kunnen lokaliseren op Google Earth aan de hand van een reisgids voor Congo uit 1952 (uit de Grote Leeszaal van de Universiteitsbibliotheek van Leuven, red.). Ze ligt op het terrein van het Lycée Tuendele, het voormalige Institut Marie-José, langs de kant van de Avenue N'Djamena, daar waar de Avenue Jason Sendwe eindigt. Dat is in feite vlakbij het stadhuis van Lubumbashi. De kapel ligt zo te zien op Google Earth een beetje verscholen achter palmbomen, aan een rechthoekig binnenpleintje, dus niet aan de straatzijde".

¹ De onderzoekende leraar: afstudeeronderzoeken bachelor secundair onderwijs 2014-2015, UCLL, 20-29.

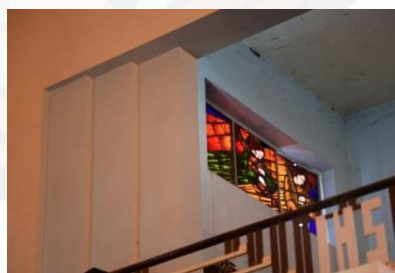

Tot zover Jan Van Impe. De families Yoors, Hollants en Van Impe zijn al sinds drie generaties met elkaar bevriend. Zo ontstond de fascinatie van Jan Van Impe voor het oeuvre van de Vlaamse glazenier Eugene Yoors. Jan Van Impe, zelf geboren in Congo, zoon van Hedwige Hollants (oud leerlinge HHH Humaniora 1943) en radiojournalist Gaston Van Impe, was geboeid door het verhaal van deze kapel. Architect Flor van Reeth vertelt in een interview in 'ten huize van' hoe hij in de jaren 1930 na zijn controversiële realisatie in Heverlee door de kerkelijke hiërarchie werd gedwarsboomd en artistieke uitwegen zocht. In Lubumbashi (het voormalige Elisabethstad) was de bouwluicht vrijer en realiseerde hij met Eugene Yoors en Rie Haan nog een prachtige Art Deco kerk.

Bestond die kapel in Katanga nog en in welke staat was ze? Dat wilde Jan Van Impe uitzoeken. Beroepsfotografe Brigitte Meuwissen bleef geduldig de aanwijzingen van Jan volgen en bracht verrast en verrukt een prachtige ontdekking in beeld. De Art Deco kerk in Lubumbashi is duidelijk geïnspireerd op het Gesamtkunstwerk in Heverlee, maar heeft ook zijn eigenheid. Wat vooral opvalt is het aan het Congolese licht aangepaste coloriet van de glasramen, met het heel bijzondere lichtblauw. Ongelofelijk hoe dit kunstwerk de tijd en omstandigheden in Congo heeft doorstaan. Generaties Vlamingen en Congolezen zijn dit kerkgebouw blijven koesteren, en dat verdient alle respect.

3. De week van de vrijwilliger

DE WEEK VAN DE VRIJWILLIGER BESTAAT IN 2016 AL 30 JAAR

In de week van 27 februari tot en met 6 maart was het eindelijk weer zover, "de week van de vrijwilliger". De uitgelezen kans om onze vrijwilligers te bedanken voor hun harde werk. Een fris glaasje cava, een verrukkelijke visschotel, warme broodjes, koffie en taart stonden onze vrijwilligers op te wachten. Dezen hadden wijselijk hun botterhammetjes voor één keer thuisgelaten.

Tijdens de uitgebreide lunch kon ik kennismaken met een bonte verzameling enthousiaste mensen die het cultureel erfgoed "levend" houden.

Moest een archief een product zijn en Magda een deur-aan-deur verkoopster, dan had elk Vlaams gezin er nu één. Het is onvoorstelbaar hoe deze dame je warm kan maken voor "het archief". Een ontembare passie samen met een grenzeloos aanbod van persoonlijke ervaringen maken haar tot een uniek stuk levend erfgoed.

Iemand met een uitstekende expertise in fotografie en oog voor detail. Het digitaliseren van objecten is van een onschatbare waarde maar Danny gaat verder dan dat. Hij fotografeert op zo'n unieke manier dat de objecten tot leven komen. Samen met Marie-Josée zorgt hij ervoor dat de digitale collectie van het archief gestadig groeit.

Een perfecte foto maken is één zaak, het juiste verhaal erachter beschrijven een andere. Zonder Marie-Josée zou het archief enkel over een mooi fotoalbum van de objecten beschikken. Zij zorgt ervoor dat het correcte verhaal bij het juiste object komt te staan. Zodat beeld en inhoud nauwkeurig op elkaar aansluiten. Tevens zorgde zij ervoor dat het kan geraadpleegd worden op Erfgoedplus.

<http://www.erfgoedplus.be/zoeken?zoekterm=24062D21&categorie=collectie&ort=modifieddate&sort-order=desc>

Om niet in al die binnenkomende gegevens en onderzoekopdrachten te verdrinken, kan het archief een beroep doen op Hilde. Zij zorgt ervoor dat er een duidelijke leidraad is in het archief. Dankzij haar vlijtig klasseerwerk en codering blijft het archief overzichtelijk en makkelijk te consulteren.

Imelda is de recentste aanwinst in het vrijwilligersteam. Met haar Master-diploma in Geschiedenis beschikt ze over een grondige historische expertise. Dit vertaalt ze in een nauwkeurige en kritische aanpak van haar werk.

Interesse om ons vrijwilligersteam te versterken?

Laat zeker iets weten via mail: ria.christens@hhh.ksleuven.be of telefoon 016 39 93 20

Raphaël Vleminckx

4. Fingers crossed voor Erfgoeddag 2016 met als thema "Rituelen"

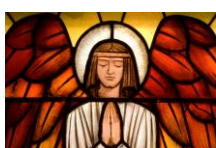
ZONDAG 24 APRIL 2016 - ERFGOEDDAG

Het campagnebeeld van Erfgoeddag is gekend! FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw schuift graag het beeld van de gekruiste vingers naar voor. De zestiende editie van Erfgoeddag heeft als thema **Rituelen**. Het hele leven is doorspekt met grote en kleine rituelen. Deze zijn vaak persoonsgebonden maar ook publieke rituelen kunnen nog steeds op bijval rekenen.

Het campagnebeeld is een herkenbare verwijzing naar kleine vormen van bijgeloof. Want ook dit zijn kleine rituelen, nietwaar? Denk maar aan de bezwering van je lot: 'Ik zal maar hout vasthouden' om tegelijk een stukje hout aan te raken. Ook de gekruiste vingers zijn een vorm van bijgeloof om het ongeluk af te wenden door het positieve te beïnvloeden.

Rituelen zijn altijd aanwezig binnen verschillende levensfases: denk maar aan het huwelijk en het vormsel of wanneer iemand sterft. Ook kleinere rituelen zoals het doorknippen van een lintje wanneer een tentoonstelling opent, is een leuk ritueel of denk maar aan de fles champagne die tegen de boeg van een schip wordt stuk geslagen om een behouden vaart te verzekeren. Met het thema *Rituelen* toont Erfgoeddag hoe divers rituelen zijn, hoe ze evolueren en hoe het komt dat iedereen ze zo graag koestert. We presenteren u hieronder graag alles wat er om en rond het Heilig Hartinstituut te beleven valt.

5. Zo doen wij dat.

Actieve gezinswandeling tussen klooster en abdij.

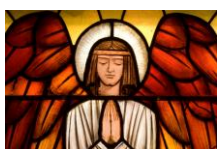
Cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee i.s.m. Erfgoedcel Leuven, Mooss en Abdij van Park

Wat zijn jouw typische gewoontes? En die van anderen, vroeger en nu? Als een echte tijdsreiziger kruip je in de geest van de vroegere bewoners. Wandel of fiets op eigen tempo tussen het klooster op de site van Het Heilig-Hartinstituut en het domein van de Abdij van Park. In een lus van 5 km ontdek je de mooie groene omgeving en leer je al doende over de sporen van de annuntiaten en de norbertijnen. Op het kerkhof van de zusters zoek je naar de oorsprong van je eigen naam en verzin je jouw 'zustersnaam'. In de Parkabdij baan je als een echte witheer je weg door de poorten en langs de verschillende abdijgebouwen. Ook onderweg kruisen verschillende rituelen je pad.

PRAKTISCH

- OPEN VAN 10 TOT 18 UUR
- ROUTE VOORAF TE DOWNLOADEN VIA WWW.ERFGOEDCELLEUVEN.BE & WWW.CULTUREELERFGOEDANNUNTIATENHEVERLEE.BE
- OP ERFGOEDDAG OOK TER PLAATSEN OP DE SITES VAN HET HEILIG HARTINSTITUUT EN DE PARKABDIJ IN PAPIEREN EXEMPLAAR TE VERKRIJGEN.

VOOR HET LEUVENS [PROGRAMMA](#) KLIK HIER

6. Bij de duizend maagdekens: rituelen achter kloostermuren – Zondag 24 april 2016

Cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee

Anno 1975, Lutgarde staat bibberend in de kring voor het slapengaan. Ze was rats vergeten dat zij die avond het gebed moest voordragen. Vrezend op een zware straf laat ze haar inspiratie de vrije loop. De zuster komt binnen. Lutgarde weet nog steeds niets. De tijd dringt en plots:

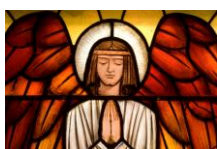
“Gebed van de Heilige Franciscus op een avond dat hij heel moe was. Heer, Gij weet dat ik u bemin, en ik kruip er stilletjes in”... Op de lippen van elke leerling verschijnt een glimlach maar de zuster blijft onbewogen staan. Onverstoord begint de zuster een Weesgegroet maar een lichte grimas tekent haar gezicht... .

Benieuwd naar de oude en nieuwe rituelen die zich achter deze schoolmuren afspeelden? Kom ze ontdekken op de pop-up expo “Bij de duizend Maagdekens”. Deze vindt plaats tijdens de Erfgoeddag op 24 april e.k. op de site van het Heilig Hartinstituut. Met video’s, foto’s, voorwerpen en getuigenissen keren we terug naar het rijke verleden van de school.

Wil je zelf nog iets kwijt over je eigen ervaringen met rituelen in het Heilig Hartinstituut? Deel ze zeker met ons via monique.das@hhh.ksleuven.be

PRAKTISCH

- **ZONDAG 24 APRIL 2016**
- **OPEN VAN 10 TOT 18 UUR**
- **NAAMSESTEENWEG 355 TE 3001 HEVERLEE**
- **GRATIS GROTE BEZOEKERSPARKING**
- **VOOR HET LEUVENS [PROGRAMMA](#) [KLIK HIER](#)**

7. Jubileumconcert "Something old - something new - something borrowed – something blue"

KINDERKOOR & JEUGDKOOR "DE KLEINE JOHANNES"

ZATERDAG 30 APRIL 2016 OM 19.00 UUR

ZONDAG 1 MEI 2016 OM 15.00 UUR

De Kleine Johannes zag het levenslicht in 1991, het jaar dat er in Blanden een nieuwe pastoor kwam, Fons D'Hoogh. Wanneer hij in 2013 overleed, was 'zijn' koor uitgegroeid tot veel meer dan zijn oorspronkelijke droom. Naast de jaarlijkse kerst- en paasvieringen, stonden de jonge zangers alsmaar meer op podia en leerden ze onder leiding van de dirigenten dat samen muziek maken fijn is. Hard werken bracht hen tot waar ze nu staan en ze bestaan sinds geruime tijd uit drie groepen.

De instappertjes is de groep waar kinderen uit het 1ste en 2de leerjaar kennismaken met zingen in koorverband. Het kinderkoor met zangers van het 3de tot 6de leerjaar leert zowel eenstemmige als meerstemmige liederen. Beide koren staan onder leiding van Dorien Verboven.

In 2012 behaalden ze daar de eerste prijs. In 2014 behaalden ze op hetzelfde festival een eerste prijs cum laude.

Lore Binon

Les Cerises

Jubileumconcert
25 jarig bestaan
kinder- en jeugdkoor
De kleine Johannes
o.l.v. Dorien Verboven en Carine Spiloes

– Zaterdag 30 april om 19 u. –
Gast: Lore Binon, Sopraan

– Zondag 1 mei om 15 u. –
Gast: Les Cerises, Vocaal Ensemble

*Something
old
something
new
something
borrowed
something
blue*

Boodschapskapel
Heilig-Hartinstituut
Naamsesteenweg 355
3001 Heverlee

Kaarten:
9 euro vvk/ 12 euro kassa
5 euro vvk/ 7 euro kassa - 12 jaar
www.dekleinejohannes.be
dekleinejohannes25@gmail.com

Het jeugdkoor, gevormd door jonge dames vanaf het eerste middelbaar, staan onder de professionele leiding van Carine Spiloes. Johan Jonniaux staat in voor de pianobegeleiding. Carine Spiloes is er als dirigente en warme bezieler bij sinds het prille begin. Samen brachten ze het jeugdkoor op het podium bij het Europees Muziekfestival voor de jeugd in Neerpelt.

Wij hopen u te mogen ontvangen op één van onze concerten.

Voor meer informatie kan u terecht op onze website: www.dekleinejohannes.be

Kaarten kunnen rechtstreeks besteld worden via: dekleinejohannes25@gmail.com

Contact Jongerenkoor:

carine@dekleinejohannes.be

Contact instappers en kinderkoor:

dorien@dekleinejohannes.be

Algemeen contact:

info@dekleinejohannes.be

PRAKTISCH

WAAR: BOODSCHAPKAPEL, HEILIG HARTINSTITUUT, NAAMSESTEENWEG 355 – 3001 HEVERLEE

UUR: ZATERDAG 30 APRIL 2016 OM 19.00 UUR

ZONDAG 1 MEI 2016 OM 15.00 UUR

INKOM: 9,00 EURO VVK – 12,00 EURO KASSA

8. Concert "Chichester Psalms"

CAMERATA AETAS NOVA & MUSA HORTI

ZATERDAG 21 MEI 2016

Wanneer twee Leuvense topkoren afspreken om samen in de weinig bekende maar bijzonder rijke en interessante Amerikaanse religieuze koorliteratuur van de laatste 120 jaar te duiken, dan moet dat wel een bijzonder programma worden. Vandaar dus dit kleurrijk geschakeerde concert in de schitterende kapel van het Heilig Hartinstituut van Heverlee. Op het programma staan de altijd weer verrassende, kleurrijke 'Chichester Psalms' van **Leonard Bernstein** (van West Side Story-faam). Die worden omringd door (deels tweekorige) werken van Charles Ives, Lukas Foss, Morten Lauridsen, Steven Stucky, William Hawley, Brian Galante en Jake Runestad.

Foto Penn State

Met Camerata Aetas Nova o.l.v. Dieter Staelens en **Musa Horti** o.l.v. Peter Dejans, Peter Pieters (orgel), Leen Van der Roost (harp), Tom Pipeleers (slagwerk)

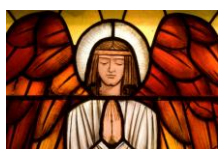
PRAKTISCH

WAAR: BOODSCHAPKAPEL, HEILIG HARTINSTITUUT, NAAMSESTEENWEG 355 – 3001 HEVERLEE

UUR: 20.00 UUR

INKOM: 15,00 EURO

[TICKETS EN INFO](#)

9. Cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee dankt u voor uw steun

Op de website van goededoelen.be kan je nu ook Cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee terugvinden. Via deze [link](#) kom je bij een voorstelling van onze werking terecht.

Cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee is blij met uw financiële steun op rekeningnummer BE **BE82 7340 2586 6168** van Cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee, Naamsesteenweg 355, 3001 Heverlee met vermelding van 'gift voor het archief'.

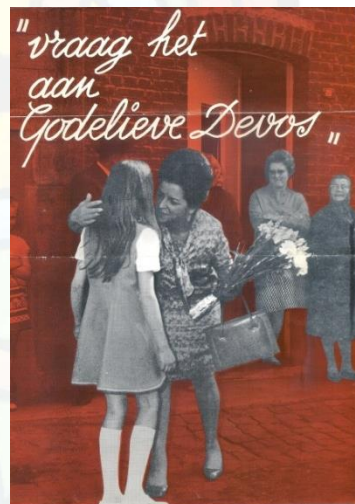
10. Voor altijd vereeuwigd

OUD-LEERLINGE EN OUD-LEERKRACHT VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS HEILIG HARTINSTITUUT **GODELIEVE DEVOS (90)**
OVERLEED OP DONDERDAG 18 FEBRUARI 2016.

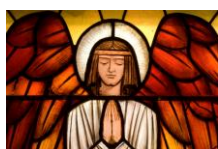

Godelieve Devos doorliep een nationale politieke carrière op een moment dat de vrouwelijke rangen in het parlement nog heel dun bezaaid waren. Minder bekend is dat zij ook als leerkracht voor de klas stond. Ze studeerde in 1944 af als landbouwregentes aan het Heilig Hartinstituut. Haar moeder Maria Van Thienen en haar vier zussen (waaronder missiezuster

Jeanne Devos) studeerden er eveneens. Godelieve combineerde haar politiek mandaat met een onderwijsopdracht aan de normaalschool. Ze gaf van 1952 tot 1961 gezondheidsleer en huishoudkunde aan toekomstige onderwijzeressen. Zo ontstond een hechte band met het Heilig Hartinstituut, die zij trouw onderhield.

<http://www.robtv.be/nieuws/vlaams-brabant/snelnieuws-37>

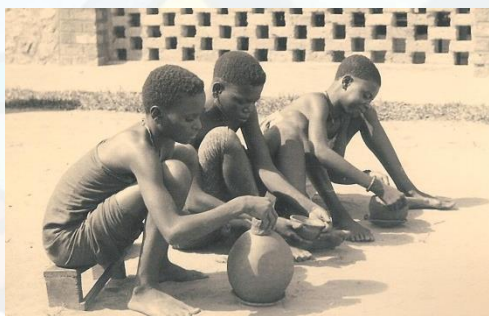

Als “valse koning Boudewijn” haalde de jonge student Geneeskunde in 1951 de internationale pers met de studentengrap die de wereld rondging. De media bleef altijd nieuwsgierig naar zijn verhaal maar de bescheiden Hugo Engels was er, in tegenstelling tot zijn Franstalige medestudenten ‘farceurs’, al die jaren opvallend discreet over. Hij leefde en werkte intussen in het Antwerpse als geneesheer-reumatoloog. In 2008, was hij nog eens samen met zijn echtgenote Jacoba te gast in het instituut. Er werd gebladerd in vergeelde kranten en met de andere ooggetuigen werden de nog steeds niet vervlogen herinneringen opgehaald. In het instituut gaat hij zo voor altijd de geschiedenis in.

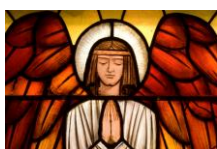

11. Artisaan en kunstonderwijs bij de zusters annuntiaten in Congo

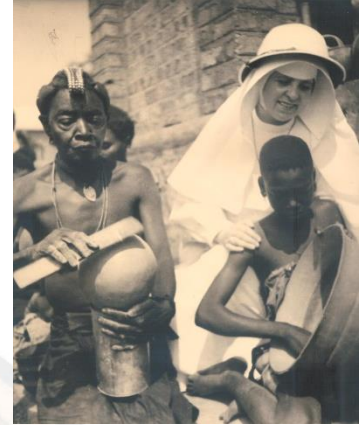
Sarah Van Beurden is hoogleraar in de Afrikaanse geschiedenis aan de Amerikaanse Ohio State University. Ze is bereikbaar op sarah.vanbeurden@gmail.com

Enkele jaren geleden, tijdens een bezoek aan het Afrika-archief bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken (het archief van het voormalige Ministerie van Koloniën), vond ik een document dat de activiteiten van de missiezusters annuntiaten van Heverlee in Congo vermeldde. In 1953 reisde mevrouw Maquet-Tombu, de echtgenote van de gouverneur van de provincie Leopoldville in Belgisch Congo, rond in the omgeving van Kikwit. Ze deed dit in opdracht van de "Commission pour la Protection des Arts et Métiers Indigènes," een koloniale commissie opgericht in de jaren '30 met als doel het beschermen van de Congolese traditionele kunst, waarvan vele kolonials dachten dat ze aan het verdwijnen was onder invloed van de vele veranderingen die het koloniale

bewind met zich meebracht. Mevr. Maquet-Tombu had de opdracht om een overzicht tot stand te brengen van de artisanale en kunst- initiatieven die in de regio bestonden en om te kijken of er goede voorbeelden waren die de commissie zou kunnen ondersteunen of aanmoedigen. Bij de locaties die ze bezocht waren de missies van de Zusters annuntiaten van Heverlee in Totshi en in Kikombo.

In Totshi bewonderde ze het pottenbakkersatelier van de zusters, waar jonge leerlingen actief waren. De koloniale staat ondersteunde dit atelier reeds enige jaren met een subsidie, maar de overste was er niet zeker van dat het atelier zou blijven bestaan, want haar leerlingen moesten steeds verder weg de schaarse klei gaan zoeken, iets wat ze onveilig achtte. Maar ze had ook een nieuw initiatief: een weefatelier, ditmaal in Kikombo, een naburige missiepost. Net zoals in het

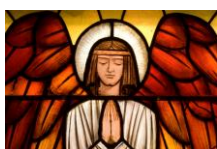

pottenbakkersatelier, waar de zusters een lokale traditie wat aanpasten aan - wat ze zagen als - moderne eisen, combineerden ze hier ook moderne werktuigen (geïmporteerde weefgetouwen) met lokale grondstoffen en motieven in de geweven producten. Wederom maakte de nieuwe overste zich in 1953 zorgen over de leerlingen: zouden ze op lange termijn, als ze trouwden, deze weefactiviteiten wel kunnen voorzetten? Zou de opleiding dan mogelijk tot niets dienen?

Men kan zich natuurlijk afvragen waarom deze activiteiten van de zusters van belang zijn voor de historicus, aangezien het om een beperkt initiatief ging. Ze passen echter in een breder patroon dat ik heb kunnen waarnemen in mijn onderzoek. In de vroege jaren van de Belgische kolonisatie van Congo werd er vaak neergekeken op de Congolese artisanale en artistieke objecten. Stilaan veranderde dit echter, en werden deze steeds meer bekeken als echte en

waardevolle kunstobjecten, niet enkele door verzamelaars maar ook in musea. Dit had tot gevolg dat men meer aandacht ging besteden aan het maken van deze objecten in Congo, aangezien vele kolonials bang waren dat vele tradities verloren gingen omdat de Congolezen zich in hun ogen niet op de juiste manier wisten aan te passen aan de moderniteit. De groeiende economische waarde van artisanale en kunstobjecten was hier zeker ook niet vreemd aan.

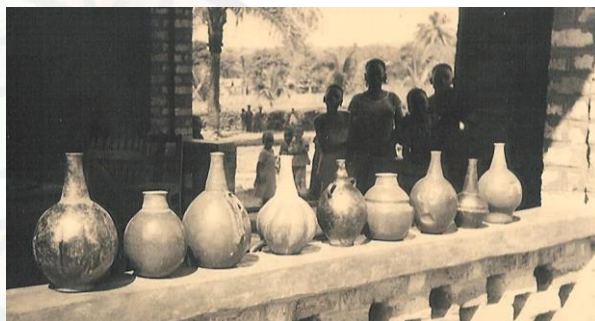

Men hoopte dat de integratie van artisanale activiteiten in het onderwijs, bijvoorbeeld, kon bijdragen aan het stimuleren van de rurale economie, en bijgevolg migratie naar de steden (waar de Congolezen politiek actief zouden kunnen worden, iets waar de koloniale staat niet op zat te wachten!) kon afremmen.

Veelal waren de ateliers, en zeker de kunstschole, gericht op het opleiden van jongens en mannen. Wat de activiteiten van de zusters zo interessant maakt, is dat het hier om één van de weinige initiatieven met meisjes ging.

Sarah Van Beurden

Met steun van de
Vlaamse overheid

